

SZÉKELYFÖLD.

Közigazgatási, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Szerkesztő- s kiadóhivatal:
K.-Vásárhelyt a könyv-
nyomdában, Csik-Szeredán
T. Nagy Imre szerkesztő
lakásán.

Megjelenik: vasárnap, kedden, esütört-
kőn és szombaton.
Előfizetési díj: egy évre 6 frt, fél évre 3 frt,
negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára helyben 3 kr.

Hirdetések és nyílt-terek
árszabály szerint felvétet-
nek a kiadóhivatalban
Cs.-Szeredán és Kézdi-Vá-
sárhelyt.

Előfizetési felhívás.

Az 1881. december 18 án kelt s kiosztott felhívás értelmében előfizetést nyitunk a „Székelyföld” című közigazgatási, társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 4-szer megjelenő hírlapra, a következő árakkal:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.

Előfizetések február 1-től számítva is elfogadtnak. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba és pedig K.-Vásárhelyt a nyomdába, vagy Csik-Szeredába T. Nagy Imréhez küldendők, vidékről legczélszerűbben postaltalvánnyal.

K.-Vásárhelyt, 1882. január 1.

A „Székelyföld” kiadó hivatala.

Táviratok.

— Magyar távirati iroda Budapesten. —

Rustesuk, jan. 30. Orosz ügynökök az Oroszország és monarchiánk közötti háborút nagyon valószínűnek híresztelik.

Belgrád, jan. 30. Semendriában egy bizottság a sebesült felkelők és családjaik javára pénzt gyűjt.

Budapest, jan. 30. Az időjelző intézet észleletei szerint borus, enyhe időjárás várható, csapadékkal.

A hétfalusiak ügye.

Bereczky Sándor képviselő a képviselőházban folyó hó 25-én a belügyminiszterhez interpellációt intézett a végett, hogy szándékozik-e a brassómegyei Hosszszufalu s társközségek birtokviszonyait rendező törvényjavaslatát mielőbb a ház elé terjeszteni.

Ez alkalomból érdekesnek tartjuk ismertetni olvasóinkkal azt az „Emlékiratot”, mely a brassómegyei ugynevezett Hétfaluk esángó-magyar és román lakosainak földbirtokuk törvényes alapja s annak kimutatója érdekében és pörében, szemben Brassó városával, jelent meg, s a melyet Pávai V. Elek, a hétfalusi községek ügyvivője, Hétfalu küldöttjeinek múlt év utó-

ján Budapesten tett eljárása alkalmából irt s most kiadott (Nagy-Enyed, 1881.)

Pávai 600 évet röviden magában foglaló száraz tényekkel fontos jogi és történelmi kérdések föllelőléseivel igazolta a hétfalusi népek százados küzdelmes pereinek és tulajdonaiknak jogosultságát.

Különböző kir. minisztériumokhoz, közigazgatási és királyi bírósághoz beadott hiteles közokmányokkal, tanuvallomásokkal, királyi adomány- és kiváltság-levelekkel bizonyítja be azt, hogy:

a) a hét falu (Bácsfalu, Türkös, Csernátfal, Hosszszufalu, Tatrang, Pürkerecz és Zajzon) területe ősi időktől fogva szabad, minden urbéri köteléktől ment, a szász földhöz hasonló szabad tulajdona lakosainak; hogy:

b) Brassó város közönségének soha a hét falu területén allodialis birtoka nem volt, földes-ur javadalmaknak s legelő havasoknak csak erőszakos foglalás útján lett használója; hogy:

c) az erdőket 1856. év máj. 2-án és 1876. őszén erőszakkal foglalta el Brassó; eddig is az erőszakolt havason az élvezetet megfizette s ilyennek a gyakorlástól ki van zárva; hogy:

d) Hétfalu lakosai csak a fejtőli adózás és a Törösvárra, meg a birodalmi székhelyek őrzése körüli katonaszél-őri (határőri) szolgálatok teljesítésére valának kötelezve; hogy:

e) a Hétfalu határain található magánbirtokaik, valamint községi erdők és legelők felett hatszázadot meghaladólag, 1856. évig szabadon rendelkeztek; hogy:

f) 4111 hold 3., 4. és 5. osztályu rossz minőségű összes szántóik termékeiből, valamint eddig, ugy ezután is nagy népességük s még nagyobb köz- és magánterheik folytonos fokozódása mellett, másként meg nem élhetnek, családjaikat fenn nem tarthatják, hanem: ha mint 1212. éven át a mai napig, minden erdőket, legelőket és közhelyeket, mint egyedüli jövedelmi forrást és alapot — kirekesztve Brassó város befolyását, kezelik, kezeltetik és saját hasznukra értékesítik.

Ezek és számtalan törvénycikk alapján kéri az Emlékirat törvényhozásilag kimondani azt a határozati javaslatot, mely szerint az emlékiratban felsorolt fekvők, érintetlen maradván a kölcsönös vásár-szerződés eredménye, a szabad községek osztatlan vagyonának nyilváníttassanak s Brassó városnak a nevezett községek elleni birtokrendezési s az erdők felosztására intézett pörei megszüntetessenek.

Csik-Somlyó, 1882, január 29.

(Csik- és Háromszék megye közigazgatási bizottságának figyelmébe.)

A főváros s általában a városok tanuló ifjai midőn önkéntességi jog élvezeteért folyamodnak, nincsenek annyi zaklatás és hurczoltatásnak kitéve, mint a vidéken levő s így a csiksomlyói tanuló ifjuság is.

Az önkéntességet élvezni kívánó ifjakat minden évben atéli hónapokban, midőn a hideg 27—28 R.-fokra felemelkedik, kirendelik vizsgálatra Udvarhelyre; s nem igen van eset arra, hogy valakivel végeznének; hanem hogy a katonai subordinatiót és hurczoltatást jó előre megszokhassák: pár hét múlva Brassóba vagy Kolozsvárra utasítják. Ezen ok nélküli s csupán katonai arroganciából folyó zaklatás a szegény ifjakat a mellett, hogy az utazáshoz szükségeltető ruházattal sem bírnak, oly költségbe veri, hogy jobbra elherdolni képtelenek.

De eltekintve ezen körülménytől — mert a katonai mit sem akar tudni arról, hogy ily kemény időben miképen jelenik meg egyik vagy másik, — a katonasági tanügyünknek is roppant hátrányára van; mert minden előállás alkalmával 5—6 napig vannak távol, s ha ez rövid 3—4 hét alatt — mint már többször történt — 2—3-szor ismételtetik, tanulmányaikban hátramaradnak; vagy ha — mi a felsőbb osztályokban mutatkozó csekély létszám folytán gyakran fordul elő — egy-egy osztálynak fele is oda van: pályatársaikat is visszatartják.

Mult évben egy igen jeles ifju éppen ily szerű Pontius-tól Pilátushoz való katonai hurczoltatásnak esett áldozatul.

Csekélynek látszó, de igen fontos ügy, melyen mulhatatlanul segíteni kell. Segíteni pedig igen könnyű, csak kevés jóakarát kívántatik.

Ha a rendes három évi szolgálatra felveendő ifjak alkalmas vagy alkalmatlan voltát képes a kerületi sorozó bizottság megállapítani; képes leendő az önkén-

tesek felett is érdemleges határozatot hozni. Ide kelene őket utasítani. Így, kivéve egyes felülvizsgálati eseteket, a sok ok nélküli hurczoltatásnak eleje véteknék.

A tanár-testület mulasztással nem vádolható, mert megtette a magáét; de sajnos, hogy minden eredmény nélkül. Azért e körülményt Csik- és Háromszék megye közigazgatási bizottságainak figyelmébe ajánlom; mert e két megye ifjai hurczoltatnak s a szülők, illetőleg a megye lakóira rovatik ki az utazási pótdadó. E tisztelt vármegyék vannak hivatva e tekintetben felszólalni.

Móricz Gyula.

Mindentéle.

— A kézdívásárhelyi kaszinó-bálnál mintegy 40 frt deficit mutatkozik. Többen elhatározták, hogy e hiányt közadakozás útján fogják fedezni, sőt ha lehet, némi jövedelmet is teremteni, hogy e nagy fontosságú culturalis intézmény, mely a részvételesség folytán ma már azon helyzetbe jutott, hogy folyó kiadásait is alig képes fedezni: így megmentessék e nem remélt kiadástól. Az adakozást szerkesztőségünk nyitja meg 1 frttal, befolytak még e czimen Zayzon Lázártól 1 frt, ifj. Kovács Dánieltől 1 frt, Kovács István lelkész-től 1 frt. — Felhivatnak mindazok, kiknek erkölcsi kötelességük lett volna a kaszinó-bált pártfogolni, hogy a belépti jegyeket utólagosan kiváltva, így e derék egyület e nem remélt kiadás terheitől felmenteni siessenek. A jegyek szerkesztőségünkben, avagy Baló László bizottsági pénztárnok urnál kaphatók.

— A csik-szeredai „Vörös kereszt egyület“ f. hó 26 án Benedek Istvánné és Elthes Jakabné rendezése mellett a műkedvelő társulat közreműködésével, szini előadással és táncozal egybekötött fillérestélyt rendezett. Előadattak: „Erneszt“ és „Mért nem házaso-

A „Székelyföld“ tárczája.

A társadalomról.

Irja: Dr. Kőmőcsy.

„Ki önmagára érti, a mi köz,
Kéblét bolondul fogja gyötreni!“
Phaedrus.

S még bolondabbul gyötörje azt,
Ki önmagára értheti!
Kőmőcsy.

A társadalom megismertetése egy pár sorban, alig sikerült valakinek. Magam is egész cikksorozatban kívánom azt ismertetni, tudományos és a mennyire lehetséges, népszerű alakban. Minden egyes előadásom úgy lesz szerkesztve, hogy egymagában is teljes egészet képez és annak idején folytatni is lehet. Azért ne csodálkozzék valaki, hogy a cím és jelige egyelőre talán eltévesztettnek látszik.

Ugy vélem: a t. szerkesztő urak szívesen veszik soraimat, melyeknek utját leginkább egyengeti becses lapjuknak iránya, midőn az második sorban társadalmi közlőnynek van czimezve.

I. közlemény.

Az ember társas lény.

Midőn a társadalmi tudomány mivelői száraz érvekkel vitatkoztak a felett, vajjon hát mi tartja össze az embereket, Goethe, a nagy német költő, gnyosan így szólott hozzájuk: az éhség és a szerelem!

Ha az embernek anyagi és szellemi oldalát e két szóba foglalja a költő, akkor igaza van. Ugy is lehetett volna felelni azonban a vitatkozóknak, hogy „minden!“

Sokszor lehet hallani a közéletben is, hogy az ember magára, egyedül, gyámoltalanabb a féregnél; az iskolában meg azt tanítják, hogy az ember ott kezdett ember lenni, midőn társaságba állott. Csak képzeljük el — először a testi szükségleteket illetőleg: mit tudna az ember egyedül előállítani, vajjon egyetlen vaszeget képes lenne-e előállítani, ha senki sem segédkezne munkája közben!?

Hát vajjon a szellemi élet legszebb nyilvánulásai: szeretet, szerelem, hála, bizalom stb. lelhetik-e csirákukat az egyedüli emberben?! Gyermekkorunkban sokszor, de sokszor elolvastuk „Robinson“-t; az a legkedvesebb könyve a gyermekeknek. Hogy igyekszik a nagy angol író kedvessé, vonzóvá tenni az egyedüli-

dik a sógor?²⁴ 1 felvonásos vígjátékok. Részt vettek a két darab előadásában: Biális Ákosné, Bonyhai Róza, Gözsy Julcsa, Ádám Irma, Bogády Gyula, Dessewffy Aurél és Péter István. Mindkét darab sikerült, összevágó előadásban lett bemutatva. Az egyes szereplők élénk játékkal mindvégig derült jó kedvben tartották a közönséget. A színház zsufolásig volt telve. A közönség derült hangulatáról tanuskodik azon ritka eset, hogy a műkedvelőket két ízben hívták ki. Ezt azért említjük fel, mert nálunk csak a vándor színészeket szokták tapsolni és kihívni; a műkedvelőket nem igen éri ilyen nagy kitüntetés — a közönség elismerése, buzdítása. Az előadás után táncz következett, mely éjfélután 3 óráig tartotta együtt a jókedvű fatalásgot.

— A gyergyó-szentmiklósi önkéntes tűzoltó egyesület ez idei zártkörű tánczestélyét jövő február hó 4-én — szombat — fogja megtartani. Fennállása óta az egyesület minden farsangon rendezett hasonló tánczvigalmat mely mindig a leglátogatottabb mulatságok egyike volt. Reméljük, hogy a közönség most sem fogja megvonni megérdemlett pártfogását s a jótékony cél iránti tekintetből minél nagyobb számmal siet részt venni e mulatságon.

— A csikszeredai gazdasági felső népiskolában február 6-án, a polgári leányiskolában pedig 4-én kezdődnek a téli félévi vizsgálatok.

— Lopás. Inacsfalvi Kopasz Anis himlőben elhalt gyermeke számára koporsót és más kellékeket vásárolt s míg szekerét ott hagyta, hogy egyebet is vásároljon, mindent elloptak.

— Szörnyszülött. Egy vidéki ember tehene megborjazott. A borju valóságos csodás alakkal bír; feje hosszúdad, homlokán egy szeme van, s mint a hal, fején két oldalt formális kopoltyúval bír; van három lába: kettő elől, egy hátul. Intézkedés történt, hogy e szörnyszülött a székely n. muzeum számára átengedessék.

seget; mert ki akarja tüntetni, mikép az az ember is visszavágyik társaihoz, ki minden lehető kényelemmel körül van véve egyedüllétében. A legszebb és legmagasztosabb fogalom a világon, miért készek vagyunk feláldozni életünket és vérünket: a szabadság is a társadalom fogalmához fűződik. Avagy azt hiszi valaki, hogy a társadalom kötelekeit lerázva szabad ember leendő? Egyetlen nap lefolyása után beállana a keserű csalódás. A ki a társaságon kívül keresi a szabadságot, az a legszánandóbb rab a világon és pedig rabja a szükségnek.

A szükség hatalmas börtönör pedig! Mivel egészséges gondolkozásmóddal a tapasztalat nyomán is rájöhethet bárki e tétel igazságára, kimondhatjuk végeredményképen: az ember, egyedül nem ember!

Ezt tovább bizonyítani feleslegesnek vélem; amugy is be kellene mennem más tételek igazolásába, miket szorosán szeretnék körvonalozni.

Ma már az írónak nem ezéja a bizonyítás; megelégszünk, ha olvasóinkban fölkelthetjük a reflexiókat; — ám gondolkozzék ki-ki a mondottak felett s belátja, hogy oly ismerős téren jár, hol maga is önálló alakításra képes.

A közönség köréből.*)

Kérdés a brassói t. rendőrkapitányságához.

Egy csikszentimrei becsületes székely — Balló Ágoston — a következő eset felett panaszkodott:

„Leányom Balló Véro a múlt évben Brassóban valami J. Dánielnél lakott. Asszonya kiállhatatlan természetű s mint önmagáról bevallá, „hét ördög van benne.“ (!?) Egy évben hat cselédje is volt s mégis többnyire szolgáló nélkül élt. Véro sem tűrhette helyzetét s többször el akarta hagyni, de anyja kérésére — ki leányát a tunsádi fürdőn kétszer is meglátogatta — az évet kitöltötte. Anyja új év napján leánya után ment, de legnagyobb bánatára J.-né tudtára adta, hogy leányát a jövő évre is megfogadta. Leánya tagadta s azt állítá, hogy egy hasáb fával kezében agyonütéssel fenyegette, ha az előpénzt el nem fogadja, s így kénytelen volt azt elfogadni; bizott abban, hogy anyja bejön s megszabadítja rossz helyzetéből. De csalódott. Anyja nem szabadíthatta meg. Panaszolt a rendőrkapitányságnál, elutasított s leánya szolgálatra kényszerített. Pedig szegény még múlt évi csekély bérét (20 frtot) sem kapta meg; asszonya annak egész negyed részét benntartotta.

Közben leányomnak kérője akadt s én egy férjhezkérését tanúsító előjárásági bizonyítvánnyal felszerelve, nagy költséggel utána mentem, hogy haza hozzam. A rendőrkapitányságnál kértem és követeltem kiadatását, s fáradságom eredménye az lett, hogy leányomat asszonya betétette a börtönbe s engem azzal utasítottak el, hogy ha önként szolgálatába vissza nem megy, hat hétig zárva lesz s a tartási költséget nekem kell megfizetni. Ezzel haza jöttem.“

Eddig van az atya panasza.

De most kérdelem a t. rendőrkapitányságot: igaz-e, hogy ez ügy kétszer is megfordult előtte? S ha igaz, szem előtt tartotta-e rendelkezéseiben a „Cselédtörvény“ 7-ik, 22-ik és 67-ik §§-ait? Mi módon történt, hogy mindenben egy oly asszonynak adott igazat, ki azelőtt sem állott a jó cseléd tartó asszonyok hírében? s hogy a szegény leány éppen azért, mert esztendeig a rendőrkapitányságnál panaszával egyszer sem alkalmatlankodott, arra kényszerített, hogy egy évig újból rabszolgán legyen? Ha sem a szülői beleegyezés hiánya, sem a férjhezmenetel nem vala elég ok — melyeknek pedig egyike is elég — az elbocsátásra: a felmondás miért nem számítottattott attól az időtől, mikor anyja panaszott? s miért kellene a szegény leánynak még hat hétig raboskodnia, holott a törvényes felmondási határidő csak 15 nap? Végül nem kellene-e éppen a rendőrkapitányságnak innen a harmadik megyéből besereglett védtelen és tapasztalatlan székely leányokat némely lelketlen, rosszindulatú gazdák vagy asszonyok ellen inkább védelmezni, mint azoknak kiszolgáltatni s így az újabb kori rabszolgaságot megengedni?

Kérek felvilágosítást és igazságot!

Egy érdekelt.

*) E rovat alatt megjelenő cikkek közérdekből díjtalanul közöltnének. A felelősség a beküldőt illeti.

Szerk.

Magy. kir. államvasutak.

Keleti vonal.

MENETREND.

Érvényes 1881. május 15-től.

PREDEAL-NAGYVÁRAD.

Állomások		Gyors- vonat 1.	Sze- mély- vonat 3
Bukarest	Indul	8.15	6.30
Predeal	"	1.09	4.53
Tömös	"	1.33	1.21
Brassó	(Erk.)	2.06	6.13
Földvár	(Ind.)	2.16	6.52
Ápáca	"	2.44	7.23
Kőpecz	"	3.03	7.43
Alsó-Rákos	"		8.13
Héjasfalva	"	3.54	10.15
Ségesvár	vendéglő (Erk.)		
	(Ind.)	5.12	10.52
Medgyes	Ind.	6.01	12.06
Kapus	(Elágozás)	6.13	12.24
	(N.-Sze-)	6.31	12.30
Tövis	(Elágozás)	7.30	2.06
	(Gy.-Fehér-)	7.37	2.26
Kocsárd	(Elágozás)	8.18	3.24
	(M.-Vásár-)	8.23	3.34
Kolozsvár	vendéglő (Erk.)	10.07	5.59
	(Indul)	10.17	6.24
Nagyvárad	vendéglő (Erk.)	1.45	11.04
	(Indul)	1.50	11.25
Budapest	Érkezik	7.30	8.45

A vastagabb keretbe nyomtatott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig számított éjjeli időt jelentik.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Január 30.

Magyar aranyjáradék	116.—
Magyar vasuti kölcsön	129.—
M. keleti vasuti államkötv. I. kibocs.	97.—
M. keleti vasuti államkötvény II. kibocs.	108.—
M. keleti vasuti államkötvény 1876. évi	93.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.—
M. földtehermentesítési kötv. záradékkal	96.—
Temes-bánati földteherment. kötvény	95.50
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	94.50
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	97.—
Horvátszlavon földteherm. kötvény	—.—
Magyar szőlődézmá-váltási kötvény	95.—
Magyar nyereség-sorsjegy kölcsön	112.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	107.—
Osztrák járadék papirban	73.25
Osztrák járadék ezüstben	74.60
Osztrák járadék aranyban	91.50
1860. államsorsjegyek	129.50
Osztrák-magyar bankrészvény	820.—
Magyar hitelbank-részvény	262.—
Osztrák hitelintézet-részvény	274.—
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.61
20 frankos arany	9.53
Német birodalmi márka	58.60
London (2 havi váltókért)	119.65
Magyar papíráradék	83.25

NYOMATOTT SZABÓ ALBERTNÉL KÉZDI-VÁSÁRHELYT.

PIACZI ÁRAK.

		K.-Vásárhely január 26.	
		frt	kr
Hectoliter	legszebb	9	—
	Buza (tisztá)) közepes	8	—
	) gyöngébb		
	Buza (vegyes)	7	—
	Rozs) legszebb	5	—
	) közepes		
	Árpa) legzebb	4	20
	) közepes		
	Zab) legszebb	2	—
	) közepes		
Kilógr.	Törökbuza	2	80
	Kása	12	—
	Borsó	7	—
	Lencse	10	—
	Fuszulyka	5	—
	Lenmag		
	Burgonya	1	60
	Marhahus		36
	Disznóhus		40
	Juhhus		—
	Faggyu		32

Felelős szerkesztők:

T. Nagy Imre,

Ifj. Dobay János.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

Diphtheritis.

(Torokpenész.)

Kitűnő, bizonyos védszert, mely ugy a **diphtheritis**, mint a többi ragályos járványok (**himlő, sarlach** stb.) ellen használható — küldök azonnal, bérmentve **90** krajczár posta-utalvány beküldése mellett.

Czim: Oklevelezett gyógyszerész:

WOTS. — TÖMÖSÖN.

5—

Ez uttal ajánlok:

I. AMBROZIA. Elsoványodás és elgyengülés ellen, — kivált nehéz betegségek után — aztán vérhiányt szenvedő gyengélkedő fiatal leányoknak, mint kitűnő hasznosnak bizonyult és melegen ajánlott szert. Ára **1** frt **80** kr postautalvány vagy utánvétellel.

II. EMINENT. Megszünteti bizonyosan a hajkihullást, elősegíti csodaképpen a hajnövést, eltávolítja azonnal és meggátolja a további korpát a fejbőrön és hajan. — Ára **60** kr. — Két dosis **1** forint.

Különlegességeim jószágáról és ártalmatlanságáról kezeskedem.